

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ****Γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ****ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ****ΘΕΜΑ Α**

Στο απόσπασμα ο συγγραφέας σχολιάζει το φαινόμενο της παιδικής εκμετάλλευσης. Αρχικά, καταγράφει μορφές εκμετάλλευσης των παιδιών, επιρρίπτοντας ευθύνες στην κοινωνία που εκμεταλλεύεται τα ανήλικα μέλη της. Παράλληλα επισημαίνει ότι η Ελλάδα ανήκει στις χώρες που παρέχουν καλές συνθήκες διαβίωσης στα παιδιά και βρίσκεται σε υψηλή θέση σε επίπεδο φιλανθρωπίας, επικρίνει όμως την απόκρυψη της παιδικής εργασίας από τις στατιστικές υπηρεσίες.

(Μονάδες 20)**ΘΕΜΑ Β****Ερώτημα 1^ο**

- α. Κείμενο Ι Σωστό.
- β. Κείμενο Ι Λάθος.
- γ. Κείμενο Ι Σωστό.
- δ. Κείμενο ΙΙ Σωστό.
- ε. Κείμενο ΙΙ Σωστό.

(Μονάδες 10)**Ερώτημα 2^ο**

α. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου Ι ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί **επίκληση στη λογική** και **επίκληση στο συναίσθημα**.

Επίκληση στη λογική: τεκμήρια στατιστικά στοιχεία – αποτελέσματα ερευνών («123 εκατομμύρια παιδιά δε θα δούνε τη σχολική τάξη φέτος», «400 εκατομμύρια παιδιά 5-14 ετών εργάζονται κάτω από τις πλέον αντίξοες συνθήκες»).

Επίκληση στο συναίσθημα: **α.** συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις – συγκινησιακή χρήση γλώσσας : «χρόνων της χαμένης αθωότητας», «λειτουργεί ως "βιομηχανία" παραγκωνισμένων ανθρώπων», «ζωντανεύουν "της γης τους κολασμένους"». **β.** Ειρωνεία, σαρκασμός: «λειτουργούν σαν εικόνες εξωπραγματικές, δηλαδή καθησυχαστικές, άρα αποενοχοποιητικές».

Η επίκληση στη λογική με τη χρήση τεκμηρίων αποσαφηνίζει την επιχειρηματολογία του αρθρογράφου, αφού τα τεκμήρια αποτελούν εξακριβωμένα στοιχεία που προσδίδουν αξιοπιστία στο κείμενο. **Οι συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις και το ειρωνικό ύφος** καυτηριάζουν το πρόβλημα της παιδικής εκμετάλλευσης και επομένως προκαλούν την ευαισθητοποίηση των αναγνωστών πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

(Μονάδες 10)

β. Τα **εισαγωγικά στην 5^η παράγραφο του Κειμένου Ι** λειτουργούν ως εξής:

«στιγμιότυπων πόνου»: **μεταφορικός λόγος και ειρωνεία.**

«γόνιμο έδαφος των Χριστουγέννων»: **μεταφορικός λόγος και ειρωνεία.**

«είναι εντάξει»: **φράση – λόγια τρίτων.**

«άγιες μέρες του Δεκεμβρίου»: **λόγια τρίτων, μεταφορικός λόγος και ειρωνεία.**

Καλοσύνη των «κερμάτων»: **μεταφορικός λόγος και ειρωνεία.**

(Μονάδες 5)

Ερώτημα 3^ο

Συγκρίνοντας το Κείμενο Ι και το Κείμενο ΙΙ εντοπίζουμε το **κοινό θέμα τους** που συσχετίζεται με την **κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** αλλά και την **αναποτελεσματική και υποκριτική στάση των σύγχρονων κοινωνιών** απέναντι στα θύματα που βιώνουν την εκμετάλλευση και αδιαφορία. Ειδικότερα ο συντάκτης του **Κειμένου Ι** εστιάζει κυρίως στην παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών και στην παράνομη παιδική εργασία. Με ειρωνικό τρόπο αναφέρεται στην υποκρισία με την οποία μέσω της φιλανθρωπίας οι πολίτες ,τα μέσα ενημέρωσης αλλά και οι κυβερνήσεις, προσπαθούν να συγκαλύψουν το πρόβλημα. Η συντάκτρια του **Κειμένου ΙΙ** αναγνωρίζει ότι οι «κοινωνίες της προόδου» συγκινούνται ειλικρινά με το ανθρώπινο δράμα, αλλά δεν αγωνίζονται για την αντιμετώπισή του ενώ τα ίδια τα μίντια συγκαλύπτουν συχνά τις αιτίες του.

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Η ποιήτρια με λυρικό ,παραστατικό τρόπο περιγράφει αρχικά το **τραγικό φαινόμενο της παράνομης παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης** στο πρώτο μέρος του ποιήματος, στους στίχους 1 έως 15. Παράλληλα θίγει το **δράμα της προσφυγιάς και της μετανάστευσης ,του ξεριζωμού των ανθρώπων από τις πατρίδες τους και τον αντίκτυπό του στις ζωές τους** στο δεύτερο μέρος του ποιήματος, στους στίχους 16 έως 30. Μέσα από μια σειρά οπτικών εικόνων σκιαγραφείται ένα σκηνικό το οποίο μας μεταφέρει τη νύχτα σε ένα εργοστάσιο όπου ένα μικρό παιδί των φαναριών κοιμάται έχοντας βρει καταφύγιο δίπλα στις «αποσταγμένες» και «άγρυπνες» μηχανές, τις οποίες παρομοιάζει σαν «άκακους γίγαντες» που τον προστατεύουν (στίχοι 1-5). Ο μικρός μας αναζητά τη ζεστασιά στον ατμό και στο παλτό του αδελφού του, όντας εξουθενωμένος από τον κάματο της βιοπάλης. Δούλευε όλη μέρα στα φανάρια προσπαθώντας «τίμια να κερδίσει το ψωμί του» προκειμένου να

επιβιώσει και να εξαγοράσει τον φύλακα εξασφαλίζοντας τον ύπνο του στο εργοστάσιο. Η σκληρή κοινωνία άλλοτε του προσφέρει κέρματα και άλλοτε την αγανάκτησή της.

Ο μικρός μας βιοπαλαιστής νοσταλγεί στιγμές και εικόνες από την αγαπημένη του πατρίδα την οποία αποχωρίστηκε ,τα βουνά, τη μάνα του ,τον δάσκαλό του (στίχοι 16-20). Όλα αυτά έρχονται σε αντίθεση με τη σκληρότητα της άγνωστης γι' αυτόν χώρας που τον «φιλοξενεί» και τους ανθρώπους της, που του φέρονται τόσο απάνθρωπα και αναζητά κάθε βράδυ παρηγοριά στα άψυχα αντικείμενα του εργοστασίου όπως «η σκάρα που ανεβάζει ατμό» και στις γλυκιές αναμνήσεις του.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Παραγωγή λόγου

Επικοινωνιακό πλαίσιο κειμένου

Ομιλία σε σχολική εκδήλωση

Απαραίτητες οι **προσφωνήσεις** στην αριστερή πλευρά του γραπτού:

Αξιότιμοι/ες καθηγητές/τριες,

Αγαπητοί/ες συμμαθητές/τριες

Αποφώνηση στο τέλος του κειμένου μου δεξιά, αφήνοντας μία σειρά κενό

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Ύψος κειμένου

Χρήση του α' ενικού προσώπου στην αρχή της ομιλίας, του α' πληθυντικού όταν ο ομιλητής απευθύνεται στο κοινό του , αλλά και του γ' προσώπου, ενικού και πληθυντικού, στην ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας του.

Σχεδιαγραμματική ανάπτυξη της ομιλίας.

Πρόλογος

Αναφορά στην αφορμή εκφώνησης της ομιλίας, δήλωση της ιδιότητας του ομιλητή και του διπλού θέματος της ομιλίας . Στη συνέχεια προσέγγιση της έννοιας του ανθρωπισμού , της αξίας του αλλά και της παραβίασης των αρχών του, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό τον ρόλο της εκπαίδευσης στην προάσπιση αυτών.

Κύριο μέρος

Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας, αποστροφές στο κοινό, διατύπωση ερωτημάτων, διάνθιση του κειμένου με στοιχεία προφορικότητας. Αποδεκτή θεωρείται και η χρήση του τρίτου πληθυντικού προσώπου.

1^ο ζητούμενο: Αίτια απουσίας της αλληλεγγύης και του ανθρωπισμού στις μέρες μας

Μετάβαση στο 1^ο ζητούμενο:

Στις μέρες μας, δυστυχώς οι ανθρωπιστικές αξίες απειλούνται εξαιτίας διαφόρων αιτιών και παραγόντων:

Υλιστική – ευδαιμονιστική αντίληψη ζωής: Το σημερινό ανταγωνιστικό οικονομικό σύστημα προωθεί τον ατομικισμό εις βάρος των κοινωνικών αναγκών. Η επικράτηση των νόμων της αγοράς και της λογικής των αριθμών οδηγεί στην πυροδότηση ανταγωνισμών, στην έξαρση ανισοτήτων, παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, θέτει τον άνθρωπο στο περιθώριο. Στο όνομα του ευδαιμονισμού επικρατεί η λογική του συμφέροντος, καλλιεργούνται οι απαξίες, χάνονται τα συλλογικά οράματα και καταλύεται η αντικειμενική ηθική με φυσικό επακόλουθο την κρίση του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης.

Υπερκαταναλωτισμός: Επίσης, στη σύγχρονη κοινωνία προβάλλεται το υπερκαταναλωτικό μοντέλο ζωής ως υπόδειγμα κοινωνικής καταξίωσης. Ο άνθρωπος έχει θεοποιήσει τα υλικά αγαθά και το χρήμα και τα έχει αναγάγει σε αυτοσκοπό με αποτέλεσμα να γίνεται έρμαιο των επίπλαστων αναγκών του στο όνομα των οποίων γίνεται ανήθικος.

Εμπορευματοποίηση ζωής: Κυριαρχεί η εμπορευματοποίηση σε όλες τις εκδηλώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας και το πνεύμα υλικού ευδαιμονισμού, επιβάλλει την «ηθική» του χρήματος και της ιδιοτέλειας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μονοδιάστατων προσωπικοτήτων, χωρίς ανθρωπιστικές αξίες. Επικρατεί ο ωφελιμισμός, η υστεροβουλία, η υποκρισία και η αδιαφορία για τον συνάνθρωπο. Επιπλέον, η υπέρμετρη τεχνολογική εξέλιξη, η είσοδος της μηχανής στη παραγωγή εργασίας, η αυτοματοποίηση και η μαζικότητα της παραγωγής σε συνδυασμό με την εξειδίκευση στο καταμερισμό της εργασίας υποσκέλισαν τον άνθρωπο από δημιουργό σε εργαλείο μαζικής παραγωγής αγαθών.

Απώλεια πνευματικότητας: Ο άνθρωπος έχασε τη σφαιρικότητά του, περιορίστηκε πνευματικά και ηθικά και εξανδραποδίστηκε. Απώλεσε το βαθύτερο νόημα της ύπαρξής του και αλλοτριώθηκε από την επέλαση της τεχνικής προόδου. Αυτή η αλόγιστη επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη δίχως ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό εμφανίζει μορφές και διαστάσεις που απειλούν τον άνθρωπο και υποβαθμίζουν τις συνθήκες ζωής του.

Κυριαρχία τεχνολογίας: Ακόμα, ο τεχνοκρατικός βιομηχανοποιημένος τρόπος ζωής, η γιγαντοποίηση των πόλεων, το δυσμενές πλαίσιο ζωής που διαμορφώνεται για τον άνθρωπο στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, η αποξένωση στα σύγχρονα αστικά κέντρα οδήγησαν σε επιθετικές συμπεριφορές.

Αστικοποίηση: Άλλωστε η αστικοποίηση περιορίζει τον ζωτικό χώρο έκφρασης των πολιτών και τους απομακρύνει από τον φυσικό τρόπο ζωής, τη φύση και την παράδοση με

αποτέλεσμα την απώλεια των ηθικοπνευματικών τους αξιών, άρα και του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης.

Κρίση αξιών: Τέλος, ο αγώνας για επιβίωση και επικράτηση δημιούργησε ανήθικους ανθρώπους που θυσιάζουν στο όνομα της όποιας επιβίωσης και τα τελευταία ίχνη ανθρωπισμού. Η κρίση του θεσμού της οικογένειας, η κρίση των ΜΜΕ που χειραγωγούν μαζικά το κοινωνικό σύνολο, με ισχυρό όπλο τη διαφήμιση κάτω από αδιαφανείς πρακτικές, η κρίση του πολιτικού συστήματος που αδυνατεί να σταθεί πρότυπο συμπεριφοράς για τους πολίτες, η διατήρηση σκοταδιστικών και προσβλητικών για τον άνθρωπο θεσμών από αυταρχικά καθεστώτα, η κατάργηση πολιτικών ελευθεριών, η καταπίεση, οι ανισότητες και ο ρατσισμός η τεχνοκρατική κατεύθυνση της εκπαίδευσης που παράγει μαζικά τεχνοκράτες και όχι σκεπτόμενους πολίτες με σφαιρική πνευματική και ψυχική καλλιέργεια υποβίβασαν τον άνθρωπο σε μέσο από σκοπό και τον εξώθησαν από το επίκεντρο της ζωής.

2° ζητούμενο: Ρόλος της εκπαίδευσης στην καλλιέργεια των ανθρωπιστικών αξιών

Μετάβαση στο 2° ζητούμενο:

Οι ανθρωπιστικές αξίες **αγαπητό ακροατήριο**, είναι απαραίτητες για τις ανθρώπινες κοινωνίες και είναι ευθύνη όλων να τις καλλιεργήσουν με υπευθυνότητα. Καθοριστικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να διαδραματίσει η εκπαίδευση.

Πρέπει να ενισχυθεί η ανθρωπιστική παιδεία στα προγράμματα σπουδών κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας σε διεθνές επίπεδο. Η κατάκτηση των ανθρωπιστικών αξιών μπορεί να επιτευχθεί μέσα από το παράδειγμα και τις διδαχές των δασκάλων, τον γόνιμο διάλογο, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών, τη διαμόρφωση ολόπλευρα καλλιεργημένων ανθρώπων, ελεύθερων και αυτοκαθοριζόμενων προσωπικοτήτων, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.

Επιπλέον, η **καλλιέργεια των ανθρωπιστικών επιστημών** όπως η φιλολογία, η ψυχολογία και η φιλοσοφία θα στρέψουν το ενδιαφέρον του ανθρώπου από τα αυστηρά υλικοτεχνικά και τεχνοκρατικά ζητήματα σε πιο βαθιά οντολογικά και υπαρξιακά ζητήματα και θα διευρύνουν το συναίσθημα του ανθρώπου απέναντι στην ίδια τη ζωή.

Τέλος, **οι ίδιοι οι μαθητές θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν την ατομική τους ευθύνη** και ότι ακόμη και με την πιο απλή καθημερινή τους πράξη επιδεικνύουν το μέτρο της ανθρωπιστικής τους συναισθήσης. Η ενίσχυση των συλλογικών οραμάτων θα εξαλείψει το ατομικιστικό πνεύμα και θα εγείρει δυνάμεις ηθικής αντίστασης. Πρέπει συνεπώς ο καθένας και η καθεμία ξεχωριστά να απαλλαγούν από τα πάθη και τα ένστικτα, να τοποθετήσουν τις ανθρωπιστικές αξίες υπεράνω των υλικών και να καλλιεργήσουν τη δικαιοσύνη, την αγάπη, την αλληλεγγύη και τη συντροφικότητα στις σχέσεις τους με τους συνανθρώπους τους.

Επίλογος

(διατύπωση προσωπικών εκτιμήσεων, υπόδειξη κατευθύνσεων)

Συμπερασματικά, ο ανθρωπισμός και η αλληλεγγύη είναι αξίες πανανθρώπινες και για να επιτευχθούν χρειάζεται ο άνθρωπος να πλησιάσει τον εαυτό του και τον συνάνθρωπο και οι ηθικές αξίες να αποκτήσουν το προβάδισμα έναντι των υλικών αξιών. Απέναντι στην απογοητευτική πραγματικότητα ο σύγχρονος άνθρωπος οφείλει να προβάλει σθεναρή αντίσταση. Η εποχή μας δεν έχει ανάγκη μόνο από θεωρητικές αναλύσεις των συμπτωμάτων της απανθρωποποίησης, αλλά κυρίως χρειάζεται αγώνες και ορισμένες φορές θυσίες για την υπέρβασή της.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Μονάδες 30

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Η ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ